

UN OBIECTIV IMPORTANT ÎN DEZVOLTAREA MEDICINII ÎN REPUBLICA MOLDOVA – REFORMA ASISTENȚEI MEDICALE SPITALICEȘTI

Dumitru Tintiuc, dr. hab. în medicină, prof. univ.; **Mihai Ciobanu**, dr. în medicină, conf. univ., **Corina Vicol**, dr. în medicină, asist. univ., Catedra Sănătate Publică și Management „Nicolae Testemițanu”, IMSP Spitalul „Sf. Arhanghel Mihail”

Introducere

În prezent, în toate sistemele sanitare, indiferent de metodele de administrare și finanțare, asigurarea cu paturi spitalicești și utilizarea acestora sunt de o importanță majoră pentru economia și planificarea sanitară. Scopul reformelor în sănătate constă în creșterea speranței de viață, satisfacerea necesităților populației ce țin de serviciile medicale, sporirea accesului populației la servicii medicale de calitate, asigurarea echității populației, acoperirea populației cu servicii medicale de bază, ameliorarea calității lor.

Tendențele de reducere a paturilor spitalicești în țările Europei s-au răspândit și în Republica Moldova, unde au fost întreprinse măsuri, acțiuni de lichidare a spitalelor inutile și, la fel, a fost micșorat numărul de paturi, în baza Hotărârii Guvernului R. Moldova nr. 668 din 17.07.1997 „Cu privire la aprobarea concepției reformării sistemului asistenței medicale din R. Moldova în condițiile economiei noi pentru anii 1997-2003”.

În Republica Moldova, pe parcursul anilor 1998-2008, s-a micșorat numărul instituțiilor spitalicești de 3,7 ori, de la 245 la 65 de instituții spitalicești. Respectiv, s-a micșorat și numărul de paturi spitalicești, dar cu toate acestea rata de utilizare a patului rămâne sub nivelul dorit. Conform strategiei de dezvoltare a sistemului de sănătate, în perioada anilor 2008-2017, rata de utilizare a patului în an a constituit 66,02%, de aceea, conform estimărilor experților internaționali, necesitățile populației ar fi satisfăcute de o rețea de spitale, bine structurată și planificată, în dependență de accesul geografic și de aspectul demografic al populației. Eficientizarea continuă a infrastructurii spitalicești, dotarea cu echipament modern și eficient din punct de vedere al costului, implementarea tehnologiilor noi de tratament, externalizarea serviciilor spitalicești nemedicale, reprofilarea paturilor de îngrijire de lungă durată pentru pacienții cu maladii cronice, precum și alte măsuri ar putea reduce costurile fixe, pentru ca resursele rămase să fie direcționate spre ameliorarea calității serviciilor medicale. Îmbunătățirea continuă a infrastructurii spitalicești și a tehnologiilor medicale va duce la scăderea costurilor și ameliorarea calității asistenței medicale din spital.

Trebuie să menționăm că reforma în domeniul ocrotirii sănătății în Republica Moldova a fost condiționată de faptul că situația în sectorul ocrotirii sănătății în anul 2004 nu includea: metode progresive și efective de optimizare a cheltuielilor pentru servicii medicale, micșorarea lor, utilizarea metodelor efective de administrare a resurselor financiare.

În Republica Moldova etapa de tranziție de la sistemul Semașco la cel al asigurărilor obligatorii de asistență medicală a fost efectuat pe parcursul anilor 1998 – 2004. Reieșind din acest fapt, pe parcursul anilor s-au efectuat multe reforme, care ulterior au servit ca bază în crearea sistemului asigurărilor obligatorii de asistență medicală: elaborarea principiilor noi în sistemul sănătății pentru activitatea în condițiile economiei de piață, aplicarea în practică a principiilor medicinei de familie, reducerea numărului de instituții medicale, a paturilor și a cadrelor medicale, pentru utilizarea rațională a resurselor, în primul rând a celor financiare. În conformitate cu Legea RM nr. 1585- XIII din 27.02.98 „Cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală”, aceasta reprezintă un sistem garantat de stat de apărare a intereselor populației în domeniul ocrotirii sănătății. Cadrul legislativ prevede, de asemenea, elementele de bază necesare sistemului asigurărilor obligatorii de asistență medicală: Programul Unic ce determină volumul asistenței medicale, principii de organizare, drepturile și obligațiunile subiecților asigurați, mijloacele financiare.

Strategia de dezvoltare a sistemului de sănătate în perioada 2008-2017 a Republicii Moldova

este o parte componentă a politicii social-economice a statului, direcționată spre dezvoltarea sistemului de sănătate.

Strategia se înscrie în obiectivul de restructurare a sistemului de sănătate, inițiat în ultimii zece ani, pornește de la identificarea problemelor prioritare existente și trasează modalitățile de abordare și intervenție, care, în condițiile unei implementări consecvente și adecvate, vor asigura rezultate mai bune pentru performanța sistemului de sănătate și pentru starea de sănătate a populației, inclusiv în situația unor resurse limitate.

Majorarea accesului populației rurale la servicii medicale spitalicești în Republica Moldova a fost condiționată de diversificarea formelor de asistență medicală, dezvoltarea parteneriatului social la nivel național și internațional.

Paturile spitalicești în Republica Moldova sunt repartizate în 3 niveluri. În anul 2008 RM a dispus de 1997 de paturi. Instituțiilor republicane le revin 41,1% (8224 de paturi), celor municipale 17,4% (3470 de paturi) și instituțiilor raionale 41,5% (8303 de paturi).

Tabelul 1

Tipurile spitalelor în Republica Moldova (anii 2003-2008)

Anii	Tipurile spitalelor (date absolute)			
	Raionale	Municipale	Republicane	Spitale subordonate altor ministere
2003	35	10	17	35
2006	35	9	18	10
2007	34	9	18	11
2008	34	10	18	10

Este important de menționat că efectivitatea sectorului spitalicesc depinde de rezultatele metodelor profilactice, de asistența medicală specializată de ambulatoriu.

Gradul de asigurare a populației cu paturi și numărul paturilor în Republica Moldova sunt prezentate în *tabelul 2*.

Analiza comparativă a numărului de paturi în spitalele raionale în perioada studiată ne indică faptul că există o tendință de micșorare a paturilor spitalicești.

Tabelul 2

Dinamica asigurării populației Republicii Moldova cu paturi spitalicești pe perioada anilor 2003-2008

Anii	Numărul paturilor (abs)	Asigurarea cu paturi la 10000 populație
2003	21813	60,3
2004	20752	57,5
2005	20457	57,0
2006	20265	56,6
2007	19856	55,4
2008	19997	56,0

Analiza indicatorilor, ce caracterizează activitatea de staționar în Republica Moldova, ne-a demonstrat unele rezerve în utilizarea rațională a fondului de paturi. S-a stabilit că zilele-pat exploatate în an și rotația patului s-au majorat pentru toate tipurile de spitale în Republica Moldova. Durata medie de spitalizare a bolnavului s-a micșorat, din motivul constrângerii financiare a spitalelor, ce sunt condiționate de costuri mici ale unui caz tratat. Nivelul de spitalizare diminuează treptat (*tabelul 3*).

Datele prezentate ne demonstrează că unele instituții medicale nu utilizează fondul de paturi în volum complet și au rezerve la îmbunătățirea activității, pe când fondul de paturi al altor instituții medicale este în exces. Noi considerăm că în condiții noi ar fi rațional de a elabora standarde naționale a duratei medii de exploatare a patului în an după profiluri și amplasarea lor. În acest aspect este necesar ca și Compania Națională de Asigurări în Medicină să rezolve problema numărului de cazuri, care pot fi finanțate în dependență de indicatorii de utilizare a patului în an, a fiecărei instituții medicale.

**Unii indicatori de utilizare a patului în Republica Moldova
pe perioada anilor 2003-2008**

Indicii de utilizare a patului	Anii	Tipurile spitalelor		
		Municipale	Raionale	Republicane
Zile-pat exploatare în an (zile)	2003	303	260	294
	2004	196	216	250
	2005	286	235	289
	2006	300	241	293
	2007	303	250	302
	2008	313	267	306
Rotația patului (abs)	2003	34,6	28,0	19,7
	2004	34,6	29,3	18,4
	2005	32,2	30,6	21,0
	2006	33,0	32,0	21,0
	2007	34,5	32,9	22,4
	2008	36,0	35,0	23,0
Durata medie de spitalizare (zile)	2003	8,7	9,2	14,9
	2004	7,9	7,4	13,6
	2005	8,9	7,7	13,8
	2006	9,0	8,0	14,0
	2007	8,8	7,6	13,4
	2008	8,7	7,7	13,6
Nivelul de spitalizare (%)	2003	15,2	10,4	-
	2004	15,0	10,0	-
	2005	12,1	10,1	-
	2006	12,5	10,2	-
	2007	12,9	10,4	-
	2008	13,3	11,0	-

O altă latură importantă ce necesită o analiză detaliată este particularitatea finanțării spitalelor la diferite nivele.

În condițiile asigurărilor medicale obligatorii, spitalul rămâne a fi veriga cea mai costisitoare a sistemului de sănătate, de aceea managementul administrării spitalelor trebuie să devină un factor important pentru tot sistemul de sănătate.

Funcția principală a spitalelor constă în acordarea asistenței medicale calitative populației, în limita resurselor existente. Spitalul mai joacă un rol de bază prin activitatea sa științifică și a bazei de studiu.

Având în vedere acest fapt, noul spital al secolului XXI nu poate activa utilizând metode tradiționale și autoritare. În condițiile noi, trebuie să evităm utilizarea neefectivă a resurselor, dublarea serviciilor prestate, funcționarea neefectivă a aparatului medical.

Spitalul este un element-cheie în sistemul sanitar și odată cu avansarea realizărilor tehnologice și a managementului sanitar, spitalul suferă modificări în structura sa organizatorică. Răspândirea practicii de asistență medico-sanitară controlată, însoțită de reducerea numărului zilelor de spitalizare, impune necesitatea reorganizării serviciilor spitalicești, cu dezvoltarea serviciilor ambulatorii de diagnostic și tratament, asistență la domiciliu. Interesul mare al personalului medical, în dezvoltarea calității asistenței medicale acordate, a devenit o parte componentă a culturii manageriale sanitare.

Drept exemplu pentru Republica Moldova poate servi elaborarea unei opțiuni pentru reorganizarea rețelei spitalicești, cu dezvoltarea centrelor de excelență ce ar deservi populația. Există o stringentă necesitate de reorganizare, prin tendințe recente de asistență medicală modernă și consolidarea rețelei prestatorilor cu axarea pe calitate, acces și eficacitate.

Propuneri

1. Elaborarea standardelor naționale pentru toate tipurile de spitale pentru utilizarea efectivă a fondului de paturi.
2. Ameliorarea continuă a conlucrării între asistența medicală primară și instituțiile spitalicești și evitarea dublării investigațiilor deja efectuate de către medicul de familie.
3. Micșorarea timpului acordat pentru investigare și diagnosticare, cu folosirea rațională a serviciului consultativ – diagnostic existent la nivel raional.
4. Dezvoltarea serviciilor de îngrijiri comunitare și la domiciliu în fiecare raion al republicii.
5. Utilizarea rațională a staționarelor de zi în Centrele de Sănătate pentru acordarea serviciilor medicale bolnavilor care nu necesită îngrijire specifică în staționar.
6. Crearea unui sistem echilibrat la nivel de raion a proceselor de centralizare-decentralizare a serviciilor medicale spitalicești, orientat spre satisfacția populației.
7. Întru utilizarea rațională a resurselor prevăzute pentru asistența medicală spitalicească de organizat secții (paturi sociale) pentru populația rurală care necesită îngrijiri medico-sociale.

Concluzii

1. Asistența medicală spitalicească a trecut câteva etape de dezvoltare și a ocupat locul său în sistemul de sănătate.
2. Este necesară argumentarea științifică a etapelor de acordare a asistenței medicale spitalicești.
3. Pentru asigurarea populației cu asistență medicală spitalicească de calitate este primordială modernizarea bazei tehnico-materiale a structurilor de asistență spitalicească și implementarea tehnologiilor noi.

Bibliografie selectivă

1. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 668 din 17.07.03 „Cu privire la aprobarea concepției reformării sistemului asistenței medicale din R. Moldova în condițiile economiei noi pentru anii 1997-2003”.
2. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1471 din 24.12.2007. „Strategia de dezvoltare a sistemului de sănătate în perioada 2008-2017”, p. 3-8.
3. Vilcot, C., Leclot, H. Les indicateurs qualité en santé. AFNOR pratique-collection. Edition Afnor, 2001, p. 25-30.
4. Tintiuc, D., Grossu, I. Sănătate Publică și Management. Chișinău, 2007. p. 488-489.
5. Tintiuc, D. Probleme actuale ale standartizării serviciilor medicale în condițiile asigurării obligatorii de asistență medicală. Valorificarea rezultatelor științifice – baza dezvoltării durabile a economiei naționale. Conferința științifică republicană. Chișinău, 2004, p. 248-259.

Rezumat

Acest articol elucidează aspectele generale asupra reformelor în domeniul asistenței spitalicești. Optimizarea indicilor de activitate spitalicească în Republica Moldova este o problemă actuală, cu care se confruntă serviciile spitalicești și care afectează accesul populației la ele.

Summary

This article elucidates the general aspects of reforms in domain of hospital assistance. The optimization of the indexes of hospital assistance in Republic of Moldova is an actual problem with which the hospital services are confronted and which affects the access of the population to the hospital services.